T017 BD VIII 212-Q13-P12 Sa Môn-Kinh Xuất Diệu

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

KINH XUAÁT DIEÄU QUYEÅN 13

Phaåm 12: SA-MOÂN

Ngang doøng, qua bôø Voâ duïc nhö Phaïm Bieát haønh ñaõ heát Ñöôïc ñöùc voâ löôïng. Ngang doøng, qua bôø: Doøng soâng naøy laø coäi goác cuûa keát söû, chaûy ra saéc, thanh, höông, vò, xuùc, phaùp gioáng nhö caùc doøng ñeàu chaûy ra bieån. Keát söû cuûa phaøm phu cuõng nhö vaäy, chaûy ra caùc traàn lao: saéc, thanh, höông, vò, xuùc, phaùp. Ngöôøi tu haønh phaûi caàm göôm trí tueä caét ñöùt caùc keát söû, khoâng coøn chaûy ra caùc keát söû troùi buoäc. Cho neân noùi: Caét ngang doøng keát söû, qua bôø beân kia. Voâ duïc nhö Phaïm: Suy nghó döùt boû heát moïi aùi duïc, gioáng nhö caùc Phaïm chí ñeâm ngaøy tinh taán sieâng naêng, thaân theå khoå nhoïc beân nhöõng xaùc cheát naèm ngoaøi trôøi, ngaøy ñeâm nhoùn chaân, kính thôø maët trôøi, maët traêng, mong caàu sinh leân coõi trôøi Phaïm thieân, ñöôïc phöôùc trôøi kia, laøm Phaïm thieân cao caû toân quyù. Cho neân ngay ñaây, trong coõi ñôøi naøy, hoï chuyeân taâm nhaát yù, suy nghó caét boû heát aùi duïc, tu phaïm haïnh, trong saïch, cho neân noùi: Voâ duïc nhö Phaïm. Bieát haønh ñaõ heát: Ngöôøi khoâng coøn aùi duïc thì trong ngoaøi thanh tònh. Taâm hoï khoâng coøn buïi nhô, cho neân noùi: Bieát moïi haønh ñaõ heát saïch. Ñöôïc ñöùc voâ löôïng: Ngöôøi nhö theá ñoù, ñöôïc söï cuùng döôøng voâ löôïng. Boá thí cho taát caû haøng phaøm phu khoâng baèng boá thí cho moät vò Tu-ñaø-hoaøn. Vì sao? Vì vò naøy seõ döùt taát caû sinh töû, khoâng coøn sinh trong ba coõi. Baäc Tö-ñaø-haøm, A-na-haøm caùc haïnh ñaày ñuû, coâng ñöùc voâ löôïng. Boá thí cho moät traêm vò Tu-ñaø-hoaøn, khoâng baèng boá thí cho moät vò A- na-haøm, cho neân noùi: Ñöôïc phöôùc ñöùc voâ löôïng.

M Ngöôøi trí laäp haïnh Tinh taán chöùng quaû Tu haønh beâ treã Laïi theâm buïi nhô. Ngöôøi trí laäp haïnh: Chaúng haïn tuïng taäp tinh taán, nhaäp ñònh, ngoài thieàn, tuïng kinh, laøm coâng vieäc giuùp cho ñaïi chuùng. Giöõ taâm maïnh meõ, khoâng heà yeáu ñuoái, ñeâm ngaøy chaêm chæ, khoâng chuùt bieáng nhaùc, cho neân noùi: Ngöôøi trí laäp haïnh, tinh taán chöùng quaû. Tu haønh beâ treã: Ngöôøi phaøm phu xuaát gia thì phaûi sieâng naêng, ngaøy ñi kinh haønh, ñeâm thieàn ñònh, thöïc haønh theo lôøi Phaät daïy laø laøm vieäc giuùp ñôõ ñaïi chuùng, leã baùi thaùp mieáu. Coøn ai löôøi bieáng, khoâng sieâng tu ba nghieäp, thì rôùt trôû laïi phaøm phu, khoâng ñeán choã roát raùo, cho neân noùi: Tu haønh beâ treã. Laïi theâm buïi nhô: Ngöôøi phaøm phu tu haønh khoâng beàn bæ neân daâm, noä, si theâm

nhieàu. Ñaõ xuaát gia hoïc ñaïo, nhaän cuûa tín thí nhöng khoâng chòu suy tö ñaïo ñöùc, maø laïi luaän baøn ñuû thöù chuyeän vu vô, laøm nhöõng vieäc khoâng chaân chaùnh, khoâng ñoïc tuïng hoïc taäp laõnh thoï giaùo phaùp, cho neân noùi: Laïi theâm buïi nhô.

M Tu haønh beâ treã Ñoái thieän vaø aùc Phaïm haïnh baát tònh Khoâng chöùng quaû lôùn. Tu haønh beâ treã: Muoán xaây döïng coâng trình gì thì tröôùc phaûi nghieân cöùu kyõ löôõng, coù vaäy môùi ñaït keát quaû, khoâng bao giôø lui suït giöõa chöøng. Nhöng ngöôøi tu haønh kia taâm yù thaû troâi, khoâng gaéng söùc nghieân cöùu, cuõng khoâng chòu ñoïc tuïng, tu taäp neân khoâng thaønh töïu. Khoâng ngoài thieàn, tuïng kinh, laøm vieäc giuùp ñôõ chuùng, cho neân noùi: Tu haønh beâ treã. Ñoái thieän vaø aùc: Ngöôøi ta muoán ñaït keát quaû cho vieäc laøm duø thieän hay aùc thì cuõng phaûi laäp chí. YÙ muoán laøm ñieàu thieän thì seõ thaønh ñieàu thieän, coøn yù muoán laøm ñieàu aùc thì seõ thaønh ñieàu aùc. Taäp quen nhieàu thoùi nhô baån thì keát söû seõ theo mình. Coøn taäp quen nhieàu ñöùc tính thieän thì keát söû lieàn döùt maát. Coù ngöôøi tu khoå haïnh, ñuû caùc oai nghi, lao thaân khoå nhoïc beân xaùc cheát naèm ngoaøi trôøi, kính thôø maët trôøi, maët traêng, töï nöôùng mình baèng naêm thöù löûa, naèm nguû treân gai nhoïn, khoâng aên uoáng, chæ nuoát khoâng khí. Hoaëc coù ngöôøi aên döa traùi ñeå thaønh töïu öôùc nguyeän, cho neân noùi: Ñoái thieän vaø aùc. Phaïm haïnh baát tònh: Hoaëc coù ngöôøi giöõ giôùi ñeå caàu mong phöôùc trôøi, caàu sinh leân coõi trôøi Phaïm thieân, hoaëc caàu laøm trôøi Ñeá Thích, Ma vöông saùu coõi trôøi Duïc. Hoaëc coù ngöôøi giöõ giôùi ñeå ñöôïc laøm Thaùnh vöông, Ñieån chuû trong boán chaâu, cho neân noùi: Phaïm haïnh baát tònh. Khoâng chöùng quaû lôùn: Quaû cao nhaát trong caùc quaû laø giaûi thoaùt. Noù toät cuøng cao caû, khoâng coù gì saùnh noåi. Nhöng chæ ñöôïc quaû baùo maø khoâng ñöôïc chöùng quaû. Cho neân noùi: Khoâng chöùng quaû lôùn lao. Thí nhö naém coû daïi, neáu caàm lôi loûng thì raùch tay, Sa-moân khoâng giöõ giôùi caám thì ñòa nguïc ghi teân, chính mình thaønh keû cöôùp. Gioáng nhö ngöôøi hoïc thuaät chieán ñaáu, phaûi bieát theá côõi ngöïa, ñaùnh xe, phi luaân, neùm daây, nhaûy qua caàu, ñeàu phaûi bieát raønh reõ. Laïi phaûi hoïc caùch laøm ruoäng taïi gia, bieát caùch thu gom caát chöùa luùa, bieát coi höôùng gioù khi ñoát ñoàng hoang. Khi caét luùa phaûi bieát coû cöùng, meàm. Coû cöùng thì phaûi naém cho chaéc, naém lôi loûng thì bò raùch tay. Coû meàm maø coù naém lôi loûng cuõng khoâng bò raùch tay. Cho neân noùi nhö naém coû daïi, naém lôi loûng thì raùch tay. Sa-moân tu taäp thì cuõng laïi nhö vaäy. Khoâng giöõ giôùi vöõng chaéc, traùi phaïm phaùp caám, hoaëc tu hoaëc boû. Neáu coù ngöôøi tu nhöng tröôùc khoâng hoïc giôùi, nhaäp ñònh laø ñöôøng taét ñeå phaân bieät trí tueä saùng suoát, roài thì hoaëc hoaøn toaøn boû giôùi baûn, hoaëc ñaùnh maát heát phaân nöûa. Taát caû ñeàu do khoâng laøm theo thieän tri thöùc maø laïi gaàn guõi baïn xaáu, vì theá bò ñoïa vaøo ñòa nguïc. Cho neân noùi Sa-moân khoâng giöõ giôùi caám thì nguïc ghi teân, vì chính mình thaønh keû cöôùp.

M

Nhö ngöôøi nhoå coû daïi

Naém chaéc khoâng raùch tay

Sa-moân giöõ giôùi caám

Caøng ñeán gaàn Nieát-baøn. Nhö ngöôøi nhoå coû daïi: Veà caùch hoïc phaûi bieát heát hoïc thuaät cuûa thaày daïy, saùu ngheà kyõ xaûo cuõng phaûi hoïc cho ñaày ñuû, nhö khi chieán ñaáu thì phaûi ñuû duïng cuï chieán ñaáu. Thaân taâm an oån, tay

caàm cung teân, heã baén choã naøo thì ñeàu truùng ñích. Nhoå coû daïi, caét luùa, vieäc thu hoaïch luùa thoùc, caát giöõ cuõng nhö vaäy. Cho neân noùi: Naém chaéc thì khoâng raùch tay, Sa-moân giöõ giôùi caám, ngaøy caøng ñeán gaàn Nieát-baøn. Sa-moân giöõ giôùi vöõng chaéc thì khoù lay ñoäng nhö nuùi khoâng ai lay ñoäng dôøi ñi choã khaùc ñöôïc, khoâng bò ngoaïi ñaïo taø kieán phaù hoaïi, ñaõ lìa baïn xaáu, maø cuøng thieän tri thöùc beàn bæ hoïc theo hoï, bieát choã höôùng ñeán Nieát-baøn. Ñoù cuõng laø Sa-moân giöõ giôùi caám, döùt boû moïi phieàn naõo, ñaït ñöôïc Nieát-baøn.

M Khoù hieåu, khoù thaáu Sa-moân trí keùm Bò nhieàu phieàn nhieãu Ngöôøi ngu bò khoå. Khoù hieåu, khoù thaáu: Hoïc ñaïo ñeå ñöôïc thaønh Phaät laø khoù. Xuaát gia gaëp ñöôïc thaày chaân chaùnh laø khoù. Hoïc söï nghieäp Hieàn thaùnh vaø phaùp Voâ thöôïng saâu kín thaät laø khoù, cho neân noùi: Khoù hieåu, khoù thaáu suoát. Sa-moân trí keùm: Ngöôøi thieáu trí tueä khoâng ñöôïc laøm Sa-moân, vì khi coøn soáng ôû theá tuïc ñaõ bò ñaém nhieãm nhöõng vieäc khoâng chaân chaùnh, khoâng theå lìa boû, hoaëc noài niu beáp nuùc, nhaø cöûa luûng doät khoâng theå boû ñöôïc, hoaëc cuøng chuyeän chaên goái baát tònh khoâng theå boû ñöôïc, hoaëc coù vôï muø, taät nguyeàn, tieàu tuïy khoâng theå boû ñöôïc, cho neân Ñöùc Phaät noùi con ruoài khoán ñoán vì löôùi nheän, con chim khoán ñoán vì löôùi giaêng, con voi khoán ñoán vì khoùa saùt coät cöùng, ngöïa chöùng khoán ñoán vì daây cöông. Ngöôøi hoïc ñaïo bieát suy xeùt nhöõng ñieàu aáy roài coù khaû naêng boû haún gia nghieäp, boû caû vôï con, döùt tröø naêm duïc, xa lìa taùm phaùp, lieàn ñöôïc haønh ñaïo, khoâng coøn dính maéc phieàn luïy theá gian. Ngöôøi keùm trí tueä nhö ruoài bay vaøo löôùi, nhö chim maéc baãy, muoán bay ra raát khoù? Cho neân noùi: Sa-moân trí keùm. Bò nhieàu phieàn nhieãu: Hoaëc duøng taâm ñaïo vôùi nhieàu phöông caùch ñeå khuyeân baûo moïi ngöôøi xuaát gia hoïc ñaïo, nhöng hoï khoâng chòu tin theo. Ngöôøi coù taâm nhö laù sen, khoâng bò dính nöôùc nhöõng khuyeân hoï xuaát gia maø coøn khuyeân giöõ taùm giôùi quan trai, nhöng hoï cuõng khoâng tin theo. Vaø, khoâng nhöõng khuyeân giöõ taùm giôùi quan trai maø coøn khuyeân trong khoaûnh khaéc nghó ñeán ñieàu thieän thoâi, nhöng hoï cuõng khoâng nghe theo, huoáng gì laø lìa boû gia ñình ñi hoïc ñaïo, vieäc aáy khoâng theå thöïc hieän ñöôïc. Nhö vua aân xaù cho ngöôøi ôû tuø ñöôïc ra khoûi nguïc maø veà. Keû chaùn ngaùn caûnh soáng nguïc tuø, vöøa hay tin aáy, hoï muoán ra ngay nhö ra khoûi nhaø löûa ñang chaùy. Coøn keû ngu thì quyeán luyeán caûnh nguïc tuø khoâng muoán ra. Ñöùc Nhö Lai xuaát hieän treân coõi ñôøi, Ngaøi môû roäng loøng xoùt thöông khaép theá giôùi tam thieân ñaïi thieân, côûi boû heát moïi söï raøng buoäc vöõng chaéc cuûa theá tuïc, giuùp moïi ngöôøi laàn hoài ra khoûi söï soáng cheát. Ngöôøi trí laø keû coù maét, vöøa nghe noùi coù loøng töø ban raûi laø hoï lieàn boû caû gia nghieäp, xuaát gia hoïc ñaïo ngay. Coøn keû ngu si, thieáu phöôùc, taâm khoâng khai ngoä, ñaém nhieãm phieàn luïy theá gian, khoâng chòu xuaát gia, duø nghe coù loøng töø ban raûi nhöng hoï cuõng khoâng caûm kích ñieàu aáy chuùt naøo. Cho neân noùi: Bò nhieàu phieàn nhieãu, ngöôøi ngu bò khoå.

M Sa-moân laøm vieäc gì Buoâng yù khoâng töï caám Moãi böôùc thöôøng dính maéc Chæ chaïy theo tö töôûng. Sa-moân laøm vieäc gì: Tu theo phaùp Sa-moân laø khoâng khôûi taâm voïng. Ngöôøi ngu hieåu laàm, cho raèng Sa-moân phaûi laøm vieäc gì. Ñoái vôùi vieäc chaám döùt taâm voïng khoâng thích xuaát gia, cho neân noùi: Sa-moân laøm vieäc gì. Buoâng yù khoâng töï caám: Phaûi töï kieàm cheá, khoâng ñeå cho saéc, thanh, höông, vò, xuùc, phaùp chi phoái. Nhö ngöôøi giöõ maï non, khoâng cho traâu ra aên luùa phaù haïi, nhö moùc saét ñieàu khieån voi. Taâm ngöôøi cuõng laïi nhö theá, thöôøng phaûi cheá ngöï, khoâng cho saéc, thanh, höông, vò, xuùc, phaùp ñöôïc dòp laøm haïi, cho neân noùi: Buoâng yù khoâng töï caám. Moãi böôùc thöôøng dính maéc: Ngöôøi tu haønh giöõ taâm khoâng chaët thì khaùc gì aùo moûng phaát phô theo chieàu gioù, hay nhö sôïi loâng tô heã bò gioù thoåi laø bay. Moät yù nieäm khôûi leân laø bao nhieâu voïng töôûng tuoân traøo theo muoân moái, bò ba tö töôûng keùo loâi, ba tö töôûng aáy laø: Moät laø tö töôûng veà tham duïc, hai laø tö töôûng veà giaän döõ, ba laø tö töôûng boûn seûn ganh gheùt. Ba doøng tö töôûng naøy thaät khoù cheá ngöï, vì noù ñi khoâng ñeå laïi daáu veát, noù ñeán cuõng khoâng hình boùng. Tö töôûng do taâm sai söû, muoán yeân ñònh thì thaät laø khoù ñöôïc. Cho neân noùi: Moãi böôùc thöôøng dính maéc, chæ chaïy theo tö töôûng.

M Hoïc khoù, boû toäi khoù Soáng taïi gia cuõng khoù Soáng chung höôûng lôïi khoù Ra ba coõi gian nan. Tyø-kheo ñaõ xuaát gia maø taâm thöôøng ñaém nhieãm theá tuïc, cöù nhôù laïi gia nghieäp, khoâng laøm vieäc phöôùc ñöùc, coù luùc töï nghó sinh taâm hoái haän, vì sao xuaát gia; tu phaùp Sa- moân maø taâm coøn lo buoàn nhö ngöôøi gaëp tang. Con nai hoaûng sôï boû chaïy vì tính noù ña nghi, taâm nhö khæ vöôïn. Taâm thaày Tyø-kheo kia khoâng yeân ñònh cuõng gioáng nhö theá, chæ nghó saéc, thanh, höông, vò, xuùc, phaùp, soáng traùi giôùi luaät, khoâng coøn ñaïo taâm, laïi chæ nghó nhöõng vieäc phieàn luïy theá tuïc. Do ñoù töï tích chöùa toäi loãi, khoâng ñeán ñöôïc nôi vaéng laëng hoaøn toaøn. Cho neân noùi: Hoïc ñaïo ñaõ khoù, boû toäi caøng khoù. Soáng taïi gia cuõng khoù. Soáng chung höôûng lôïi khoù: Nhö kheá kinh coù noùi, Ñöùc Phaät daïy: “Tyø-kheo soáng nhôø ôû queâ ngöôøi laø khoù, xin thöùc aên ngöôøi ngheøo laø khoù, soáng chung cuøng höôûng quyeàn lôïi laø khoù”. Ngaøy nay, neáu Tyø-kheo caùc thaày ñaõ trôû thaønh ngöôøi khaát thöïc thì phaûi töï khieâm nhöôøng, ñöøng kieâu caên theo ngöôøi, duø cho ñöôïc moùn ngon hay dôû chôù sinh loøng khen cheâ, cho neân noùi: Soáng chung cuøng höôûng lôïi döôõng laø khoù. Ra ba coõi gian nan: Traûi qua coõi ñòa nguïc, coõi ngaï quyû, coõi suùc sinh. Ñöùc Phaät baûo caùc Tyø-kheo: –Caùc thaày xuaát gia vôùi muïc ñích laø muoán thoaùt haún ba coõi, khoâng coøn sinh laïi trong ba coõi nöõa. Vì theá môùi boû caû gia nghieäp, lìa haún vôï con laø ñeàu muoán döùt haún ba coõi, khoâng muoán sinh laïi ba coõi. Tyø-kheo caùc thaày ñaõ chöùa nhoùm nghieäp nhaân ba coõi töø hoài naøo cho ñeán giôø, chòu khoå voâ löôïng traûi qua voâ soá kieáp, cho neân noùi: Ra khoûi ba coõi laø raát gian nan.

M Ca-sa khoaùc vai Maø khoâng boû aùc Laøm moïi ñieàu aùc Laø rôi ñöôøng aùc. Ca-sa khoaùc vai: Hoaëc coù ngöôøi hoïc ñaïo, beân ngoaøi maëc ca-sa maø trong taâm laøm vieäc baát thieän. Thuôû xöa, coù raát nhieàu thaày Tyø-kheo soáng nôi röøng

nuùi, nôi ít ai lui tôùi. Trong khi ñoù, choán xoùm laøng quaän (huyeän) laø nôi ñaõi ñaèng voâ soá. Trong soá nhöõng vò aáy, coù moät thaày Tyø-kheo raát ham thích thöùc aên töông, thanh khieát. Thaày maëc ca-sa baèng thöù vaûi mòn toát. Ñeâm ngaøy luaän baøn, taâm khoâng lìa tham duïc. Luùc aáy, thaàn caây, thaàn nuùi quaùn saùt bieát ñöôïc taâm yù thaày Tyø-kheo aáy sinh khôûi yù töôûng tham duïc, caùc vò thaàn naøy muoán ngaên caûn ñieàu aáy, neân hieän thaân ngöôøi maø noùi baøi tuïng raèng: Sôï cheát neân taâm sôï Giaû danh laøm Sa-moân Thaân maëc ca-sa Taêng Nhö traâu giaø ñuoâi daøi. Luùc baáy giôø caùc Tyø-kheo nghe thaàn noùi baøi keä xong, sinh taâm raát töùc giaän. Hoï lieàn baûo caùc thaàn: –OÂng maéng chuùng toâi laø traâu giaø phaûi khoâng? Luùc aáy caùc thaàn ñaùp baèng baøi keä: Ta khoâng haøi teân hoï Cuõng khoâng löïa ngöôøi naøo Ai laø ngöôøi ueá haïnh Laø ta noùi ngöôøi aáy. Cho neân noùi: AÙo ca-sa khoaùc vai. Maø khoâng boû aùc: Ngöôøi tu haønh laøm ñuû caùc thöù vieäc aùc, khoâng kieàm cheá tham duïc, khoâng giöõ gìn thaân, mieäng, yù, caùc giaùc quan khoâng thanh tònh, buoâng lung töï do, khoâng bieát thu nhieáp, cho neân noùi: maø khoâng boû aùc. Laøm moïi ñieàu aùc: Ñeâm ngaøy sieâng naêng khoâng bieáng nhaùc ñoái vôùi vieäc laøm aùc, nhö Ñöùc Phaät noùi trong kinh Cuø-ñaøm: Ñöùc Phaät baûo ngaøi A-nan: “Sau khi Ta Nieát-baøn, ôû ñôøi vò lai coù caùc Tyø-kheo thuoäc nhöõng doøng hoï teân tuoåi khoâng tu taäp, khoâng giöõ giôùi, laïi laøm caùc ñieàu aùc, thaân maëc ca-sa maø khoâng bieát töï kieàm cheá.” Cho neân noùi: Laøm moïi ñieàu aùc.” Laø rôi ñöôøng aùc: Ngöôøi aùc laáy aùc töï troùi mình, khoâng theå lìa khoûi aùc töû. Roài sau rôi vaøo ba ñöôøng aùc, cho neân noùi: Laø rôi ñöôøng aùc.

M Ngöôøi hoaøn toaøn phaïm giôùi Daây quaán caây bò khoâ Vieäc laøm töï haïi thaân Bò löûa giaän ñoát chaùy. Ngöôøi hoaøn toaøn phaïm giôùi: Trong taâm khoâng heà coù maûy may giôùi luaät, cuõng khoâng coù phaùp trong saïch, nhö trong kheá kinh noùi: Ñöùc Phaät baûo ngaøi A-nan: “Ta khoâng thaáy Ñieàu-ñaït coøn maûy may phaùp trong saïch naøo trong taâm. Neáu nhö trong taâm thaày aáy

coøn maûy may phaùp laønh thì Ta ñaõ khoâng baùo tröôùc raèng thaày aáy seõ vaøo ñòa nguïc.” Nhö coù ngöôøi bò teù xuoáng haàm xí saâu khoâng coøn cöïa quaäy ñöôïc nöõa, coù ngöôøi thöông xoùt muoán cöùu soáng cho y, oâng naøy nhìn khaép coi thaân y xem coøn coù choã naøo saïch, khoâng bò dính phaân khoâng vaø baûo: “Ta muoán keùo nhaø ngöôi leân khoûi hoá xí, nhöng khaép thaân oâng khoâng coù choã naøo laø khoâng dính dô, khoâng coøn chuùt choã saïch”. Toäi loãi cuûa ngöôøi phaïm giôùi hoaøn toaøn cuõng gioáng nhö vaäy, cho neân noùi: Ngöôøi hoaøn toaøn phaïm giôùi. Daây quaán caây bò khoâ: Nhö caây Taùt-loâ caønh laù töôi ñeïp sum sueâ, bò daây leo quaán neân caây ñieâu taøn, khoâ cheát, cho neân noùi: Daây quaán caây bò khoâ. Vieäc laøm töï haïi thaân: Töï röôùc hoïa ñeå töï gieát mình, bò moïi ngöôøi ganh gheùt, khoâng khen ngôïi coâng ñöùc, cho neân noùi: Vieäc laøm töï haïi thaân. Bò löûa giaän ñoát chaùy: Nuùi Tuyeát ôû phía Baéc, coù moät gioáng coû teân laø Y-la-xoa-thieân, khaép thaân caây choã naøo cuõng chöùa chaát ñoäc, theo gioù thoåi, noù nhaû chaát ñoäc khieán coû caây ñeàu cheát heát. Coøn döôùi bieån thì coù con caù teân Töï Haïi. Noù naèm döôùi coû raäm ven bôø nöôùc. Gioù thoåi, coû lay ñoäng

chaïm vaøo thaân noù, noù töùc giaän, löûa giaän ñoát chaùy laøm thaân theå phình leân, hai ba laàn coû chaïm vaøo mình thì noù cheát. Cho neân noùi: Bò löûa giaän ñoát chaùy.

M Goïi laø tröôûng laõo Khoâng do tuoåi giaø Thaân gaày toùc baïc Ngu xuaån maø thoâi. Goïi laø tröôûng laõo, khoâng do tuoåi giaø: Hình haøi luï khuï vì tuoåi treû qua roài, khoâng bieát phaùp caám, cuõng khoâng bieát ñaâu laø phaùp thieän phaùp aùc, toát xaáu ñeå tieán tu, cuõng laïi khoâng bieát ñaâu laø giôùi vaø ñaâu khoâng phaûi giôùi, theá naøo laø phaïm vaø theá naøo laø khoâng phaïm, khoâng bieát theá naøo laø nheï, theá naøo laø naëng, khoâng bieát roõ hai traêm naêm möôi giôùi, oai nghi ñeå tieán tu. Coøn nhö thaân hình caèn coãi, maët nhaên, da duøn, gioáng nhö traâu giaø, voi giaø, daãu ñeán tuoåi giaø, chuùng vaãn laø ngu xuaån maø thoâi. Coù theå noùi raèng tuoåi aên khoeû, khoâng phaûi tuoåi trí tueä. Khoâng tuïng kinh, luaät, luaän, khoâng bieát quaùn saùt ba nghieäp, luoáng töï chòu khoå. Cho neân noùi: Goïi laø tröôûng laõo, khoâng do tuoåi giaø. Thaân gaày toùc baïc, ngu xuaån maø thoâi: Thaân ñaõ giaø khuï, maïng soáng chæ coøn trong moät sôùm, moät chieàu, roài seõ ñeán choã vua Dieâm-la. Bò vua Dieâm-la hoûi, khoâng theå naøo ñaùp ñöôïc, vì khi coøn soáng treân ñôøi taâm ngu si ñaõ töï troùi mình neân khoâng laøm ñöôïc vieäc laønh naøo. Soáng laâu treân ñôøi voâ ích vì khoâng bieát quaùn saùt ba nghieäp, cho neân noùi: Thaân gaày toùc baïc, chæ laø ngu xuaån maø thoâi.

M Xaû boû toäi, phöôùc Tònh tu phaïm haïnh Trong saïch thanh khieát Goïi laø tröôûng laõo. Xaû boû toäi, phöôùc: Phöôùc laø ñöôïc sinh leân coõi trôøi, coõi ngöôøi. Toäi laø ñoïa vaøo ñòa nguïc, suùc sinh. Nhöng ngöôøi naøy ñaõ caét ñöùt heát toäi phöôùc, khoâng coøn sinh trôû laïi, ñaõ nhoå taän goác reã toäi phöôùc, khoâng gieo troàng nhaân haäu höõu ñôøi töông lai, cho neân noùi: Xaû boû toäi, phöôùc. Tònh tu phaïm haïnh: Taùm con ñöôøng cuûa Hieàn thaùnh cuõng laø phaïm haïnh. Nöông

theo phaïm haïnh naøy maø ñeán nôi toát ñeïp, dieät heát nguoàn goác moïi ñau khoå, cho neân noùi: Tònh tu phaïm haïnh. Trong saïch thanh khieát: Baäc tröôûng laõo aáy ñaõ ñaày ñuû phaùp giaø. Xöa, vua Ba-tö- naëc cai trò nhaân daân, khoâng ñöôïc ngoaïi ñaïo gaàn xa kính phuïc, saùu vò giaùo chuû ngoaïi ñaïo cuøng nhau ñeán choã vua Ba-tö-naëc maø chaát vaán raèng: –Sa-moân Cuø-ñaøm khoe khoang vôùi ñôøi, töï xöng raèng mình laø ngöôøi ñoäc boä baäc nhaát, khoâng coù baïn beø. Vua haõy ñeán choã Sa-moân aáy vaø noùi vôùi oâng ta raèng: “Naøy Sa- moân Cuø-ñaøm, oâng haõy xeùt laïi coi mình ñaõ chöùng ñöôïc ñaïo Voâ thöôïng Ñaúng chaùnh giaùc hay chöa?” Neáu oâng ta traû lôøi laø ñaõ thaønh Ñaúng chaùnh giaùc, thì ñaïi vöông haõy hoûi oâng ta raèng: “Baát-lan Ca-dieáp… laø nhöõng vò ñaõ xuaát gia hoïc ñaïo töø beù thô, nay tuoåi ñaõ giaø, thaân ñaõ yeáu ñuoái, tinh thaàn meät moûi theá maø coøn chöa chöùng ñöôïc Phaät ñaïo. Töø khi oâng hoïc ñaïo ñeán nay chöa ñöôïc bao laâu, hai möôi chín tuoåi môùi xuaát gia, töï noùi raèng tu khoå haïnh saùu naêm thì laøm sao coù theå chöùng thaønh Ñaúng chaùnh giaùc ñöôïc chöù?” Luùc baáy giôø, vua Ba-tö-naëc vaâng lôøi chæ daïy cuûa saùu vò giaùo chuû ngoaïi ñaïo, oâng beøn ñeán choã Theá Toân, thaêm hoûi Ngaøi, roài ngoài sang moät beân. Giaây laùt ñöùng daäy

khoûi choã ngoài, ñeán tröôùc Phaät baïch: –Sa-moân Cuø-ñaøm haõy xeùt coi mình ñaõ chöùng ñöôïc quaû vò Ñaúng Chaùnh Giaùc hay chöa? Ñöùc Phaät baûo vua: –Nhö ñaïi vöông hoûi, thì Ta ñaõ thaønh ñaïo Ñaúng chaùnh giaùc roài. –Saùu vò giaùo chuû ngoaïi ñaïo nhö Baát-lan... hoï ñaõ xuaát gia hoïc ñaïo töø beù thô, ñeán nay thì tuoåi hoï ñaõ cao, tinh thaàn meät moûi, nhöng vaãn chöa ñöôïc ñaïo Voâ thöôïng, huoáng nöõa laø Cuø-ñaøm. Thuôû nhoû Ngaøi ôû trong cung, tha hoà höôûng naêm thöù duïc laïc, khoâng chòu ñöïng söï laïnh leõo, cho ñeán khi hai möôi chín tuoåi, Ngaøi môùi xuaát gia caàu ñaïo, roài khoe khoang vôùi moïi ngöôøi raèng mình ñöôïc ñaïo Voâ thöôïng ö? Ñöùc Phaät baûo vua: –Treân ñôøi naøy, coù boán vieäc maø ta khoâng neân xem thöôøng. Boán ñieàu aáy: Moät laø con raén ñoäc khi giaän döõ noåi leân, thì mieäng phun noïc ñoäc ñoát chaùy caû nuùi non ñoàng ruoäng. Caùc loaøi chuùng sinh höõu hình ñeàu bò chaát ñoäc aáy laøm haïi. Ñoù laø vieäc thöù nhaát khoâng neân xem thöôøng. Hai laø ñoám löûa nhoû, cuõng khoâng neân xem thöôøng, vì noù coù khaû naêng ñoát chaùy muoân vaät. Ñoù laø vieäc thöù hai khoâng neân xem thöôøng. Ba laø thaày Tyø-kheo tuoåi treû, nhöng cuõng khoâng neân xem thöôøng vì thaày aáy coù thaàn tuùc töï taïi, bieán hoùa phi thöôøng, duøng trí tueä kheùo leùo daïy doã moïi ngöôøi cuõng khoâng cuøng cöïc. Ñoù laø vieäc thöù ba khoâng neân xem thöôøng. Boán laø vò thaùi töû duø tuoåi coøn nhoû cuõng khoâng neân xem thöôøng. Vì sao? Vì vò thaùi töû naøy coù quyeàn sinh saùt töï do, tuøy yù truyeàn leänh, ai cuõng tuaân theo. Ñoù laø vieäc thöù tö khoâng neân xem thöôøng. Luùc aáy, vua Ba-tö-naëc nghe Ñöùc Phaät daïy vui möøng hôùn hôû, lieàn ñöùng daäy khoûi choã ngoài, traùn laïy saùt chaân Phaät roài ra veà. Cho neân noùi: Trong saïch thanh khieát, goïi laø Tröôûng laõo.

M Goïi laø Sa-moân Ñaâu phaûi caïo toùc

Noùi doái tham ñaém Tham duïc nhö phaøm. Goïi laø Sa-moân, ñaâu phaûi caïo toùc: Luùc aáy Ñöùc Phaät ngöï trong vöôøn truùc Ca-lan-ñaø, thaønh La-duyeät-kyø, Ngaøi baûo caùc Tyø-kheo: –Nöôùc Ma-kieät-ñaø naøy ñöôïc lôïi ích toát ñeïp vì coù Nhö Lai vaø chö ñeä töû Hieàn thaùnh vaây quanh. ÔÛ trong thaønh La-duyeät-kyø, thuoäc phaïm vi nöôùc naøy, Ta ñaõ nhaäp haï ôû ñaây chín möôi ngaøy. Luùc aáy, tieáng taêm vang khaép möôøi saùu nöôùc lôùn. Nghe Nhö Lai khen ngôïi nhö vaäy, caùc ñeä töû Hieàn thaùnh vaø Tyø-kheo Taêng cuøng nhaân daân caû nöôùc caøng theâm vui möøng, sinh taâm cung kính cuùng döôøng y phuïc, thöùc aên, giöôøng neäm, ñoà naèm, thuoác men trò beänh. Trong khi ñoù, coù voâ löôïng chuùng sinh taïi gia ngheøo thieáu, ñeâm ngaøy laøm khoâng ñuû soáng, thaáy caùc Tyø-kheo ñöôïc cuùng döôøng töï nhieân, caùc vò naøy chaúng nhöõng töï nuoâi mình, laïi khoûi phaûi noäp rieâng cho quan. Vôùi suy nghó nhö vaäy neân moïi ngöôøi cuøng ruû nhau xuaát gia hoïc ñaïo. Trôû thaønh Sa-moân roài, hoï khoâng coù khaû naêng tu haønh theo giaùo phaùp, ñoïc tuïng Kinh, Luaät, A-tyø-ñaøm, cuõng khoâng ngoài thieàn, tuïng kinh, laøm vieäc giuùp chuùng, thoï duïng tín thí maø baøn luaän nhöõng vieäc khoâng caàn thieát. Ñöùc Phaät baûo caùc Tyø-kheo: –Luùc caùc thaày coøn taïi gia, khoâng lo gia nghieäp, thieáu thoán y phuïc, thaáy caùc Tyø- kheo ñöôïc cuùng döôøng töï nhieân, caùc thaày thaáy vaäy tham ñaém neân xuaát gia hoïc ñaïo. Hình töôùng laø Sa-moân,

nhöng taâm nhö coïp ñoùi. Caùc thaày coù ñaïo ñöùc gì laøm töôi nhuaän giaùo phaùp cuûa Ta? Luùc aáy, Nhö Lai lieàn noùi baøi keä: Ñôøi goïi thaày Sa-moân Thaày cuõng noùi Sa-moân Thaân tuy laø Sa-moân Nhöng nhö haïc rình caù. Ñöùc Phaät baûo caùc Tyø-kheo: –Caïo boû raâu toùc, maëc ba phaùp y, nhaän cuûa tín thí, baûo raèng leõ töï nhieân laø nhö vaäy, nhöng nhaân quaû baùo öùng, moät khi ñaõ ñeán roài thì coù öùc Phaät cuõng khoâng cöùu noåi. Trong soá aáy, nhöõng ngöôøi coù caên taùnh lanh lôïi, trí tueä beùn nhaïy lieàn töï söûa ñoåi loãi laàm maø vaâng lôøi daïy baûo cuûa Nhö Lai. Coøn nhöõng vò caên taùnh chaäm luït thì khoâng theå söûa ñoåi, töï röôùc hoïa vaøo mình. Cho neân noùi: Goïi laø Sa-moân, ñaâu phaûi caïo toùc. Noùi doái tham ñaém, tham duïc nhö phaøm: Tyø-kheo caùc thaày töông öng vôùi keû xaáu, boû haún phaùp laønh thì thaät khoâng phaûi laø Sa-moân. Caùc thaày töï xöng laø Sa-moân, nhöng chæ gioáng Sa-moân vôùi phaùp phuïc beân ngoaøi. Ñöùc Nhö Lai laïi noùi baøi keä naøy: Nhö lìa maø khoâng lìa Ca-sa tröø, khoâng tröø Trì baùt thaät khoâng trì Chaúng tuïc, chaúng Sa-moân. Maây ñuøn nhöng khoâng möa Luùa toát, khoâng keát haït Tyø-kheo lìa Tyø-kheo Nhö ngaøy ñeøn khoâng saùng. Cho neân noùi: Noùi doái tham ñaém, tham duïc nhö phaøm.

M

Goïi laø Sa-moân Môû roäng chaùnh ñaïo Döùt boû taâm voïng Keát thoâ khoâng sinh. Goïi laø Sa-moân: Thuôû xöa, coù moät keû ngu tính tình du ñaõng, khoâng phaân bieät ñöôïc phaûi quaáy, toát xaáu, thaáy maáy chuïc ngöôøi ñang khieâng xaùc cheát ra ngoaøi thaønh, laïi thaáy moïi ngöôøi raûi höông hoa leân xaùc cheát. Sau ñoù, ngöôøi ngu naøy veà nhaø naèm nguû, tröôùc ñoù y coù treo moät voø hoa töôùc kim treân xaø nhaø, boãng nhieân luùc aáy, sôïi daây bò ñöùt, hoa rôi vaõi treân ngöôøi. Y caát tieáng keâu ngöôøi trong nhaø ñeán baûo: –Nay ta ñaõ cheát sao khoâng khieâng ñem ñi boû. Ngöôøi nhaø hoûi: –Vì sao ngöôi noùi raèng mình ñaõ cheát? Y baûo: –Caùc ngöôøi khoâng thaáy hoa raûi treân mình ta ñoù ö? Ngöôøi nhaø ñaùp: –Khoâng thaáy. Raûi hoa leân ngöôøi sao goïi laø cheát? Cheát laø khoâng coøn thôû ra, thôû vaøo kia chöù! Thaân nhö caây khoâ, khoâng coøn cöû ñoäng, khoâng coøn hôi aám, thaàn thöùc ñaõ ñi roài. Thaân theå cöùng ñôø, khoâng coøn laøm vieäc ñöôïc nöõa, nhö vaäy môùi goïi laø cheát. Tuy ngöôi noùi laø cheát, chæ laø gioáng nhö cheát, maø khoâng phaûi cheát thaät. Caùc Tyø-kheo cuõng laïi nhö vaäy. Nay, Tyø-kheo caùc thaày chæ gioáng Tyø-kheo, chöù khoâng phaûi Tyø-kheo. Vì Tyø-kheo chaân thaät thì phaûi oai nghi ñaày ñuû, thaáy chuùt loãi nhoû cuõng sinh taâm sôï seät, huoáng gì laø loãi lôùn? Caùc haïnh laønh khoâng thieáu, taâm chí chæ höôùng veà ba con ñöôøng lôùn laø ñöôøng leân Phaät, Bích-chi-phaät vaø A-la-haùn. Ai ñaày ñuû oai nghi giôùi luaät, nhö theá môùi goïi laø Sa-moân. Caùc thaày caïo raâu toùc, tuy beân ngoaøi maëc ca-sa, nhöng beân trong gian doái, cho neân noùi: Goïi laø baäc Sa-moân, môû roäng Chaùnh ñaïo. Döùt boû taâm voïng, keát thoâ khoâng sinh: Caùc phaùp xaáu aùc ñaõ hoaøn toaøn döùt heát, khoâng coøn phaùt sinh nöõa. Thoâ laø phaàn caên baûn trong caùc keát, goác reã ñaõ nhoå heát thì caønh laù cuõng khoâ cheát, cho neân noùi: Döùt boû taâm voïng, keát söû thoâ khoâng coøn phaùt sinh nöõa.

M Döùt boû ñieàu aùc Goïi laø Sa-moân Phaïm chí döùt aùc Sa-moân giöõ haïnh Töï döùt caáu ueá Ñöôïc goïi laø ñaïo. Döùt boû ñieàu aùc, goïi laø Sa-moân: Ñaõ döùt boû ñieàu aùc nhö trong kheá kinh noùi: Ñöùc Phaät baûo caùc Tyø-kheo: “Nhö ngöôøi ñôøi ñeàu goïi caùc thaày laø Sa-moân! Sa-moân”. Caùc Tyø-kheo baïch Phaät: “Baïch Ñöùc Theá Toân, ñuùng vaäy. Ngöôøi ngu goïi chuùng con laø Sa-moân! Sa- moân”. Ñöùc Phaät baûo caùc Tyø-kheo raèng: “Neáu ñuùng nhö vaäy, thì caùc thaày phaûi giöõ haïnh Sa-moân, nhö Phaïm chí giöõ haïnh Phaïm chí. Theá neân, Tyø-kheo thöïc haønh gioáng nhö Sa- moân, cuõng nhö Phaïm chí. Vì sao? Vì Sa-moân, Phaïm chí vieäc laøm cuûa hoï ñeàu thanh tònh, yù nguyeän ñieàu gì, chaéc chaén ñuùng nhö taâm nghó. Theá naøo laø phaùp Sa-moân, Phaïm chí? Phaùp Sa-moân, Phaïm chí laø thaân laøm vieäc thanh tònh, hoaëc laïi nghó nhö vaày: “Nhöõng vieäc phaûi laøm ta ñaõ laøm xong”. Mieäng, yù cuõng laïi nhö vaäy, nhôø ñoù ñöôïc döôõng thoï. Ñoù goïi laø

phaùp Sa-moân, Phaïm chí (choã khaùc nhau laø) Phaïm chí döùt boû vieäc aùc, coøn Sa-moân giöõ haïnh. Phaïm chí tu haønh thì ñöùng ñaàu laø thaùi ñoä coáng cao. Hoï caäy vaøo ngheà kheùo cuûa mình maø töï baûo nhau: “Baø-la-moân chuùng ta ñöôïc sinh ra töø mieäng ñaáng Phaïm thieân, doøng Saùt-ñeá-lôïi ñöôïc sinh töø ruùn Phaïm thieân, doøng Tyø-xa ñöôïc sinh ra töø hoâng Phaïm thieân, doøng Thuû-ñaø-la ñöôïc sinh töø goùt chaân Phaïm thieân.” Vì cho raèng Phaïm thieân laø cha neân hoï töï khoe khoang, kieâu ngaïo, nghó raèng mình laø baäc nhaát. Luùc baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Phaùp Phaïm chí thaät ra khoâng phaûi vaäy! Ngöôøi tu phaïm haïnh laø phaûi roát raùo thanh tònh, döùt boû phaùp baát thieän. Nhöng nay caùc Phaïm chí röôùc hoïa vaøo thaân. Hoï chöùa nuoâi vôï con, trai gaùi ñaày nhaø, haïnh cuûa hoï khoâng thuaàn khieát, vaäy maø hoï laïi töï xöng: “Ta sinh ra töø mieäng Phaïm thieân”. Cho neân noùi: Phaïm chí döùt aùc, Sa-moân giöõ haïnh. Töï döùt caáu ueá, ñöôïc goïi laø ñaïo: Tyø-kheo tu haønh töï döùt saïch moïi oâ ueá cuûa mình, caùc phaùp aùc, baát thieän ñeàu döùt haún khoâng coøn soùt, daïo chôi trong taùm phaåm ñaïo cuûa baäc Thaùnh hieàn. Cho neân noùi: Töï tröø caáu ueá, ñöôïc goïi laø ñaïo. Caáu ueá coù ba phaåm laø: Thöôïng, trung, haï. Ba phaåm laïi chia thaønh chín baäc: Thöôïng thöôïng, thöôïng trung, thöôïng haï, trung thöôïng, trung trung, trung haï, haï thöôïng, haï trung, haï haï. Caùc lôùp keát söû aáy laøm nhuoäm dô taâm ngöôøi, phaûi döùt boû heát, tu haïnh thanh tònh. Hoaëc coù Phaïm chí sinh taâm taø kieán, yù hoï baûo raèng beân trong khoâng coù nhô baån, maø nhô baån aáy ñeán töø beân ngoaøi. Hoaëc coù Phaïm chí loäi xuoáng soâng, hoaëc xuoáng ao Tam hoa, hoaëc loäi xuoáng suoái cuûa loaøi ngöôøi, chaúng phaûi loaøi ngöôøi ñeå taém goäi, röûa saïch heát moïi nhô baån beân ngoaøi, nhöng khoâng theå naøo döùt boû ñöôïc taâm troùi buoäc. Ñöùc Theá Toân daïy raèng: “Neáu ngöôøi tu phaïm haïnh muoán roát raùo thanh tònh, döùt boû buïi nhô thì phaûi giöõ chaéc trí tueä bình ñaúng Voâ thöôïng môùi döùt boû ñöôïc caáu ueá kia. Vì sao? Vì buïi nhô beân ngoaøi thaân laø caùi maø con ngöôøi khoâng thích. Duøng nghóa baäc nhaát ñeå döùt boû caáu ueá thì ñöôïc caùc trôøi, loaøi ngöôøi toân kính. Buïi nhô ôû nhaân gian ñaõ laøm cho con ngöôøi rôi vaøo ñòa nguïc, ngaï quyû, suùc sinh. Buïi nhô ôû nhaân gian, duø ñöôïc xoâng öôùp bôûi hoa höông, vaãn phaùt sinh laïi nhö cuõ. Coøn ngöôøi ñaõ döùt

boû heát keát söû, xoâng öôùp baèng höông thôm cuûa giôùi, muøi thôm aáy thôm maõi, khoâng ñaâu laø khoâng ngöûi thaáy". Cho neân noùi: Töï döùt caáu ueá, ñöõïc goïi laø ñaïo. M Phaåm 13: ÑAÏO (Phaàn 1) Taùm ñöôøng chaùnh raát thaúng Töù ñeá laø daáu phaùp Ñaïo naøy goïi Voâ vi Duøng ñeøn dieät toái aùi. Taùm ñöôøng chaùnh raát thaúng: Sao goïi laø chaùnh thaúng? Töù ñeá laø caên cöù ôû nghóa. Goïi laø boán, vì caên cöù vaøo nhaân quaû neân goïi laø boán, vì y cöù vaøo Tuï neân coù boán. Neáu vì yù nghóa thì neân goïi laø ba thay vì boán. Ñaõ ghi laø Khoå thì khoâng coù Taäp, ñaõ ghi raèng Taäp thì khoâng coù Khoå. Ñoù goïi laø: 1. Taän, 2. Ñaïo, 3. Khoå. Duyeân quaû laø boán, nöõa ñoù laø naêm. Töø khoå coù duyeân (nhaân) cuõng nhö duyeân môùi coù quaû. Ñaïo cuõng nhö theá, Taän Ñeá laø naêm. Neáu y cöù Tuï laø boán, thì thaønh Taùm. Tröôùc heát ñoaïn khoå ôû coõi Duïc, sau môùi ñeán coõi Saéc, Voâ saéc laø hai. Cho ñeán Ñaïo cuõng nhö theá. Thaønh laäp nghóa naøy laïi coøn coù thuyeát khaùc cho raèng: Neáu töø nghóa duyeân quaû thì goïi laø naêm. Khoå cuõng vöøa do duyeân cuõng vöøa do quaû, khi noù heát thì goïi laø daáu khoå, daáu veát cuûa höõu laäu, daáu veát cuûa tham, daáu veát cuûa boûn seûn.

Coù ngöôi vaán naïn raèng: Ñaïo cuõng coù duyeân, coù quaû, ñeàu goïi laø daáu veát cuûa khoå, cuõng goïi laø daáu veát cuûa höõu laäu, cuõng goïi laø daáu veát cuûa boûn seûn, vì sao? ÔÛ ñaây khoâng laäp hai ñeá? Ñaùp raèng: Vì muoán ngaên döùt loái laäp luaän treân, neân cuõng coù nhaân duyeân. Ñoái vôùi Khoå, Taäp kia sinh ra hai luaän, vöøa khoâng coù Khoå, vöøa khoâng coù Taäp. Vì muoán ngaên döùt hai luaän naøy, neân noùi coù Khoå, coù Taäp. Ñaïo: Coù duyeân, coù quaû thì sinh ra laäp luaän cho raèng: Khoâng coù ñaïo. Ñeå ngaên döùt loái laäp luaän naøy, neân noùi coù Ñaïo. Theá neân noùi coù Töù ñeá, maø chaúng phaûi nguõ ñeá. Laïi coù thuyeát y cöù vaøo Tuï, neân laäp luaän naøy, noùi coù taùm. Ñaùp raèng: Y cöù vaøo moät töôùng cuûa nghóa Tuï thì khoå ôû coõi Duïc, khoå ôû coõi Saéc, Voâ saéc ñeàu tuï roài. Haønh duyeân cuûa coõi Duïc, haønh duyeân cuûa coõi Saéc, Voâ saéc thì sau khi nhoùm hoïp thì phaùt sinh ra töôùng. Haønh uaån cuûa coõi Duïc ñaõ heát, haønh uaån cuûa coõi Saéc vaø Voâ saéc ñaõ heát, sau khi nhoùm hoïp thì goïi laø töôùng höu töùc (chaám döùt). Haønh ñoái cuûa coõi Duïc, haønh ñoái cuûa coõi Saéc, Voâ saéc ñaõ heát, sau khi nhoùm hoïp thì goïi laø töôùng Xuaát yeáu. Vì theá neân goïi laø Töù ñeá. Nhö ngöôøi coù trí tueä quaùn saùt bieát coù phieàn luïy hay khoâng phieàn luïy, suy nghó bieát ñöõïc choã xuaát ly. Cho neân noùi Töù ñeá laø daáu veát cuûa phaùp (phaùp tích). Ñaïo naøy goïi voâ vi Nieát-baøn an oån, voâ vi, döùt heát caùc phieàn naõo, caùc khoå ñeàu khoâng coøn, cho neân noùi: Ñaïo naøy goïi Voâ vi. Duøng ñeøn dieät toái aùi: AÙi höõu cuõng coù ba thöù laø: Duïc höõu, Saéc höõu, Voâ saéc höõu. Taâm aùi beàn chaéc aáy troùi buoäc ngöôøi coù taâm aùi, sinh ra cac loaïn töôûng, nhieàu thöù khoå naõo, laøm sao caét ñöùt? Ñaùp: Taùm con ñöôøng cuûa Hieàn thaùnh caét ñöùt haún, khoâng cho taùi sinh, cho neân noùi: Duøng ñeøn dieät toái aùi.

M Tueä lìa vöïc thaúm Nhö gioù thoåi maây Ñaõ dieät moïi töôûng Ñoù laø tueä kieán. Tueä lìa vöïc thaúm: khoâng phaûi laø coù moät soá vöïc thaúm ghi trong baûn ñoà. Coù choã noùi phong traàn, noùi soâng saâu. Traàn (buïi) laøm nhô thaân theå con ngöôøi, baát keå laø giaø treû. Noù khieán ngöôøi ta khoâng nhìn thaáy ñöõïc veát

baån dính treân aùo. Treân thì che khuaát maët trôøi, maët traêng, khoâng thaáy aùnh saùng, noù laøm trôû ngaïi khieán cho ngöôøi khoâng theå nhìn xa, khoâng phaân bieät ñöôïc thaät giaû. Baáy giôø vua roàng xoùt thöông keû theá gian ngu meâ, muoán cho hoï thoaùt khoûi caùc naïn aáy, beøn röôùi xuoáng moät côn möa phuøn vôùi gioù maùt thoaûng qua queùt saïch heát buïi hoàng traàn, phaù tan heát lôùp söông muø u aùm cho vaàng thaùi döông xuaát hieän, cho neân noùi: Coù trí tueä lìa vöïc thaúm, nhö gioù thoåi tan maây. Ngöôøi giöõ haïnh aáy chuyeân tinh nhaát taâm traàn töôûng beân trong. Coù ba thöù töôûng laø: töôûng tham duïc, töôûng giaän döõ, töôûng ngu si. Ba thöù töôûng naøy cuõng khoâng bò buïi traàn laøm phaùt sinh loaïn nieäm, laøm baïi hoaïi trí tueä, khoâng tôùi choã roát raùo. Noù che maét trí tueä, khoâng thaáy ñöôïc Töù ñeá, laøm nhuoám baån phaùp thaân, khieán khoâng ñöôïc saùng suoát. Cheá ngöï ñöôïc taâm yù, khoâng sinh caùc töôûng nghó, cho neân noùi noù ñaõ dieät moïi töôûng, ñoù laø tueä kieán.

M Trí laøm theá laâu

Ñieàm nhieân voâ vi Trí nhaän chaùnh giaùo Heát sinh, giaø, cheát. Trí laøm theá laâu: Laø treân heát, laø nhieäm maàu, cuõng goïi laø ba nghóa. Ba nghóa: Moät laø nghóa söï, hai laø nghóa kieán, ba laø nghóa duyeân, cuõng goïi laø nghóa thuû, nghóa nhaõn, nghóa ñaïo, nghóa giaùc, nghóa Hieàn thaùnh xuaát ly, duøng trí tueä naøy soi khaép caùc phaùp, gioáng nhö vaät beân ngoaøi ñöôïc soi saùng, vaät beân ngoaøi laø maët trôøi, maët traêng, caùc sao, y phuïc, cung ñieän. Goïi laø nhaäp moät theá giôùi, nhaäp moät nhaäp, nhaäp moät aám, nhaäp moät ñaïo, nhaäp moät theá giôùi laø coõi Saéc. Nhaäp moät nhaäp laø saéc nhaäp. Nhaäp moät aám laø saéc aám. Nhaäp moät ñaïo laø ñaïo hieän taïi. Duøng aùnh saùng trí tueä naøy soi chieáu möôøi taùm giôùi, hai möôi nhaäp, naêm aám. Vaø trí tueä naøy coøn soi khaép caû ba ñôøi quaù khöù, hieän taïi, vò lai, laøm cho ñöôïc nhieàu lôïi ích, ñöôïc nhieàu thaønh töïu. Cho neân noùi: Trí tueä laøm cho theá gian ñöôïc laâu daøi. Ñieàm nhieân voâ vi: Nöông trí tueä naøy maø thoaùt khoûi sinh töû, kheùo phaân bieät ñöôïc, khoâng coøn do döï. Hôn nöõa, coøn phaân bieät ñöôïc Töù ñeá, khoâng coù ngôø vöïc, cho neân noùi (ñöa ñeán vui) ñieàm nhieân voâ vi. Trí nhaän chaùnh giaùo, heát sinh, giaø, cheát: Sôû dó chòu khoå laø do coù sinh, neáu khoâng sinh thì ñaâu coù khoå? Nhö moâ ñaát laø muïc tieâu cho bao muõi teân thi nhau baén vaøo, thaân naøy ñaém nhieãm caùc khoå cuõng nhö theá, cho neân noùi: Trí nhaän ñöôïc chaùnh giaùo, khoâng coøn sinh, giaø, beänh, cheát nöõa.

M Ñaïo laø taùm ñöôøng thaúng Boán caâu Thaùnh ñeá treân Phaùp voâ duïc toái thöôïng Maét saùng Nhò Tuùc Toân. Ñaïo laø taùm ñöôøng thaúng: Ngoaïi ñaïo dò hoïc muoán hoïc ñaïo baèng caùch khoâng aên côm gaïo cho ñoù laø tònh haïnh, hoaëc naèm treân tro, phaân, khoâng trang söùc thaân theå, hoaëc khoûa thaân khoâng che ñaäy, hoaëc naèm treân choâng gai, goái ñaàu treân ñaù cho röôùm maùu, hoaëc beän toùc laøm aùo, hoaëc xem caây laù ñeå boùi toaùn, chuù thuaät, hoaëc thôø nöôùc, löûa, trôøi, traêng, caùc sao, hoaëc leân nuùi cao, hoaëc xuoáng döôùi soâng saâu roài cho raèng mình ñaõ thaønh ñaïo. Ñöùc Theá Toân daïy: –Ñoù khoâng phaûi laø ñaïo

chaân chaùnh, khoâng phaûi laø choã chí yeáu, khoâng phaûi laø ñieàu maø thieän tri thöùc tu taäp. Ñaïo aáy khoâng coù gì hay, khoâng phaûi laø ñaïo maø Hieàn thaùnh hoïc tu taäp. Ñoái vôùi caùc ñaïo nhö theá, thì taùm phaåm ñaïo cuûa Thaùnh hieàn laø cao caû hôn heát. Cho neân noùi: Ñaïo laø taùm ñöôøng thaúng. Boán caâu Thaùnh ñeá treân: Gioáng nhö coù raát nhieàu ngoaïi ñaïo dò hoïc ñeàu tu theo voïng ñeá, ngaøy ñeâm tu khoå haïnh ôû nôi thanh vaéng, hoaëc thôø chim troïc ñaàu, chim kieâu (cuù döõ) cuù tai meøo treân nuùi, hoaëc thôø meån, nai, choù, gaø, raén rít, cho ñoù laø chaân thaät, ñöôïc ñeán caûnh dieät ñoä, voâ vi, voâ taùc, ñöôïc ñeán Nieát-baøn, ñöôïc ñeán cöûa giaûi thoaùt, lìa haún lo buoàn khoå naõo. Ñöùc Theá Toân noùi: “Ñoù khoâng phaûi laø ñaïo chaân thaät, khoâng phaûi laø choã chí yeáu. Chaân thaät ñeá chính laø phaùp Töù ñeá, ñöôïc ñeán choã voâ vi, döùt heát caùc phieàn naõo.” Cho neân noùi: Boán caâu Thaùnh ñeá laø treân heát. Phaùp voâ duïc toái thöôïng: Nhö kheá kinh noùi: “Coù ba vieäc laø baäc nhaát treân heát: moät

laø Phaät, hai laø Phaùp, ba laø Thaùnh chuùng. Goïi laø phaùp thì coù phaùp höõu vi, phaùp voâ vi. AÙi nhieãm heát khoâng coøn tham duïc, döùt heát phieàn naõo laø Nieát-baøn. Phaùp chaân thaät laø cao quyù hôn heát, khoâng coøn phaùp naøo hôn”. Cho neân noùi: Phaùp voâ duïc toái thöôïng. Maét saùng Nhò Tuùc Toân: Coù caùc chuùng sinh khoâng chaân, hai chaân, boán chaân vaø nhieàu chaân, coù saéc, khoâng saéc, coù töôûng, khoâng töôûng, cho ñeán chaúng phaûi coù töôûng, chaúng phaûi khoâng coù töôûng, trong soá aáy thì Ñöùc Nhö Lai laø Baäc Toái Toân, Toái Thöôïng, khoâng coøn ai hôn. Cho neân noùi: Maét saùng Nhò Tuùc Toân.

M Taát caû haønh voâ thöôøng Trí tueä môùi quaùn thaáy Neáu giaùc ngoä khoå naøy Haønh ñaïo saïch daáu veát. Taát caû haønh voâ thöôøng: Thay ñoåi khoâng döøng, khoâng theå nöông caäy, nhö aùnh chôùp qua maét, nhö ñaäp ñaù thaáy xeït löûa roài taét ngay, cho neân noùi: Taát caû haønh voâ thöôøng. Trí tueä môùi quaùn thaáy: Bieát taát caû haønh phaùp ñeàu laø oâ ueá höõu laäu, khoâng phaûi chaân thaät, laø phaùp bò hoaïi dieät, ñeàu trôû veà vôùi söï tieâu dieät maát heát, cho neân noùi: Trí tueä môùi quaùn thaáy. Neáu giaùc ngoä khoå naøy: Chaùn ngaùn noãi khoå naøy, khoâng coù yù öa thích noù, nhôù nghó caàu giaûi thoaùt, lìa boû haún tham duïc, cho neân noùi: Neáu giaùc ngoä khoå naøy. Haønh ñaïo saïch daáu veát: Thöôøng nhôù nghó söï tu trì Chaùnh ñaïo Voâ thöôïng, ñieàu maø thaáy ñeá döùt tröø ñöôïc, coù coâng naêng laøm saïch heát moïi daáu veát, cho neân noùi: Haønh ñaïo saïch daáu veát.

M Taát caû haønh laø khoå Trí tueä môùi quaùn thaáy Neáu giaùc ngoä khoå naøy Haønh ñaïo saïch daáu veát. Taát caû haønh laø khoå: Töø coõi Duïc leân ñeán Höõu ñænh, ñoù laø meù khoå. ÔÛ coõi Duïc thì mong ra khoûi naïn khoå. ÔÛ coõi Saéc thì thöôøng bò khoå bieán dòch. ÔÛ coõi Voâ saéc thì bò khoå thoï haønh. Theá neân Ñöùc Theá Toân noùi: –Sinh töû laãy löøng, taát caû ñeàu laø khoå, troâi laên trong naêm ñöôøng, khoâng thoaùt khoûi khoå aáy. Ai laø keû thích soáng trong caùc khoå aáy? Cho neân noùi: Taát caû haønh laø khoå. Trí tueä môùi quaùn thaáy: Ngöôøi hoïc roäng bieát nhieàu vieäc xöa nay, thaáy roõ ba ñôøi nhö nhìn haït chaâu trong loøng

baøn tay, ñeàu ñöôïc roõ raøng, cho neân noùi: Trí tueä môùi quaùn thaáy. Neáu giaùc ngoä khoå naøy: Vì bieát khoå naøy cho neân muoán döùt boû. YÙ thöôøng nhaøm chaùn, khoâng muoán chung soáng vôùi noù, cho neân noùi: Neáu giaùc ngoä khoå naøy. Haønh ñaïo saïch daáu veát: Chæ coù ñaïo Thaùnh hieàn môùi coù khaû naêng laøm saïch heát daáu veát khoå ñau, cho neân noùi: Haønh ñaïo saïch daáu veát.

M

Taát caû haønh laø khoâng

Trí tueä môùi quaùn thaáy

Neáu giaùc ngoä khoå naøy

Haønh ñaïo saïch daáu veát. Taát caû haønh laø khoâng: Caùc haønh phaùp ñeàu thay ñoåi, khoâng theå nöông caäy. Noù khoâng ñöùng yeân, sinh lieàn dieät, troâi chaûy khoâng döøng nghæ. Khoå, khoâng, voâ ngaõ, ñeàu khoâng coù töï taùnh, töï noù nhö vaäy cuõng khoâng phaûi khoâng nhö vaäy, cho neân noùi: Taát caû haønh laø khoâng. Trí tueä môùi quaùn thaáy: Nhö ngöôøi nhìn xuoáng maët nöôùc saïch thì thaáy boùng hình mình moät caùch roõ raøng. Ngöôøi tu haønh cuõng laïi nhö vaäy, quaùn saùt caùc haønh phaùp sinh ra roài dieät maát, khoâng coù gì trôû ngaïi, cho neân noùi: Trí tueä môùi quaùn thaáy. Neáu giaùc ngoä khoå naøy: Nhö töø luùc baét ñaàu, chöùa nhoùm nhieàu coâng haïnh cho ñeán khi thaønh ñaïo, trong thôøi gian aáy, traûi qua gian khoå maø khoâng töï bieát. Bò khoå laøm meâ laàm neân khoâng ñeán ñöôïc choã roát cuøng. Nhö ngaøy nay ta ñöôïc thaønh thaân ngöôøi, ñöôïc gaëp Phaät ra ñôøi vaø caùc Hieàn thaùnh. Ngaøy nay môùi töï giaùc bieát thaân naêm aám laãy löøng maõi maõi ñaém nhieãm, chaúng phaûi chaân thaät. Nhö ngaøy nay ta quaùn saùt thaân naêm uaån laãy löøng laø choã nhoùm hoïp bao khoå luïy, cho neân noùi: Neáu giaùc ngoä khoå naøy. Haønh ñaïo saïch daáu veát: Duøng trí chöa bieát khoå ñeå dieät heát daáu veát, ñeán choã trong saïch roát raùo, khoâng chuùt bôïn nhô. Döùt heát coäi goác caùc khoå, ñeå ñöôïc thanh tònh hoaøn toaøn, cho neân noùi: Haønh ñaïo saïch daáu veát.

M Taát caû haønh voâ ngaõ Trí tueä môùi quaùn thaáy Neáu giaùc ngoä khoå naøy Haønh ñaïo saïch daáu veát. Taát caû haønh voâ ngaõ: Vì khoâng coøn tham duïc, khoâng coøn taïo taùc neân taát caû haønh phaùp ñeàu voâ ngaõ. Vì khoâng coù gì beàn chaéc neân taát caû ñeàu voâ ngaõ, vì khoâng coù töï do cho neân taát caû phaùp ñeàu voâ ngaõ, cho neân noùi: Taát caû haønh voâ ngaõ. Trí tueä môùi quaùn thaáy: Ñoái töôïng maø trí tueä quaùn saùt laø phaùp ba möôi baûy phaåm ñaïo. Khi soi göông thì ngöôøi ta thaáy roõ hình boùng mình trong aáy, khoâng coù gì trôû ngaïi. ÔÛ ñaây cuõng gioáng nhö theá, duøng trí tueä quaùn saùt thì ñeàu thaáy roõ raøng, cho neân noùi: Trí tueä môùi quaùn thaáy. Neáu giaùc ngoä khoå naøy: Ngöôøi tu haønh maõi soáng trong toái taêm, bò thaân naêm aám laãy löøng naøy löøa gaït, chaáp laø ta coù, ta laø choã kia. Neáu quaùn saùt chaân thaät thì sinh nhaøm chaùn, mong muoán xa lìa, ñöôïc giaûi thoaùt, cho neân noùi: Neáu giaùc ngoä khoå naøy. Haønh ñaïo saïch daáu veát: An truï trong möôøi laêm taâm, duøng ñaïo do kieán ñeá coù ñöôïc ñeå döùt boû voâ thöôøng, voâ ngaõ, khoå, khoâng, heát saïch khoâng coøn soùt chuùt naøo.

Bôûi boán haønh naøy töø khoå maø sinh ra khoå ñeá. Khoå ñaõ bieát ñöôïc döùt boû bôûi trí chöa bieát khoå, cho neân noùi: Haønh ñaïo saïch daáu veát.

M

Ta ñaõ noùi ñaïo

Duøng teân yeâu baén

Phaûi töï gaéng söùc

Vaâng lôøi Nhö Lai.

Ta ñaõ noùi ñaïo: Hoaëc coù chuùng sinh buoâng lung bieáng nhaùc, hoï töï noùi vôùi nhau

raèng: “Neáu thaàn löïc Nhö Lai ñöôïc töï taïi thì taïi sao Ngaøi khoâng giuùp chuùng ta sôùm chöùng

ñöôïc ñaïo quaû? Hôn nöõa, Ngaøi ñích thaân khoâng chaáp nhaän hình theå cuûa ngaõ trong ñaïo”. Nhö Kheá kinh noùi: Coù vò Phaïm chí laï ñeán choã Theá Toân hoûi nghóa naøy baèng baøi keä nhö sau: Toâi thaáy trôøi, ñôøi ngöôøi Phaïm chí haønh thanh tònh Nay toâi laïi quay veà Xin giaûi thích toâi hieåu. Baøi keä naøy coù yù nghóa gì? Ñaùp raèng Phaïm chí kia laø ngöôøi baåm sinh ñaàn ñoän, löôøi bieáng, ngoan coá, nhöng laïi muoán Sa-moân Cuø-ñaøm noùi ñaïo cho mình nghe ñeå sôùm ñaït ñöôïc ñaïo quaû nhö Ngaøi, khieán cho moïi keát söû trong baûn thaân oâng choùng ñöôïc döùt boû hoaøn toaøn. Ñöùc Theá Toân ñaùp baèng baøi keä nhö sau: Ta khoâng giaûi thoaùt oâng Phaïm chí ñôøi tònh haïnh Muoán caàu ñaïo nhieäm maàu Nhö theá ñöôïc qua doøng. Baøi keä naøy coù nghóa gì? Ñaùp raèng: Phaïm chí ñaõ muoán caàu ñaïo thì phaûi töï mình, khoâng nhôø ngöôøi khaùc maø ñöôïc, neáu nhôø ngöôøi khaùc maø ñöôïc thì Ta ngoài döôùi goác caây, khaû naêng dieät töø moïi caùc keát söû cuûa taát caû chuùng sinh. Ta duøng taâm Ñaïi töø che chôû chuùng sinh. Phaïm chí neân bieát raèng: Neáu khoâng bieát goác beänh maø cho laàm thuoác, nhöng laïi muoán laønh beänh thì khoâng bao giôø coù vieäc aáy. ÔÛ ñaây, cuõng nhö vaäy, khoâng tu ñaïo maø mong ñöôïc quaû baùo, dieät töø keát söû, thì vieäc aáy khoâng bao giôø coù. Nhö vò thaày thuoác gioûi xeùt kyõ goác beänh roài môùi boác thuoác. Coù vaäy, ngöôøi beänh môùi khoûi beänh, khoâng bao giôø sai laàm. ÔÛ ñaây cuõng nhö vaäy, duøng ñaïo Hieàn thaùnh quaùn xeùt goác beänh maø boác thuoác, thì keát söû trong thaân môùi ñöôïc döùt haún. Coù Tyø-kheo trong taâm töï nghó: “Ñöùc Nhö Lai xuaát hieän ôû ñôøi, duøng taâm Ñaïi töø ñaïi bi che chôû khaép chuùng sinh thì ta ñaâu caàn phaûi töï thaân haønh ñaïo cho cöïc nhoïc, trong khi ta bò keát söû böùc haïi, khoâng theå giaûi thoaùt ñöôïc? Neáu Nhö Lai ban raûi taâm Töø bi cho taát caû, thì chính Ngaøi seõ giaûng noùi ñaïo lyù cho ta, vì sao Ngaøi laïi khoâng dieät töø keát söû cho rieâng moãi mình ta?”. Luùc aáy, Ñöùc Theá Toân bieát yù nghó trong taâm thaày Tyø-kheo kia, cho neân Ngaøi noùi: Ta ñaõ noùi ñaïo. Duøng teân yeâu baén: Ta ñaõ bieát tröôùc sau naøy seõ noùi vôùi ngöôøi raèng: Nhö vò thaày thuoác gioûi kia, tröôùc heát phaûi hoïc phöông thuoác, xeùt kyõ goác beänh, khoâng sai soùt chuùt naøo, sau ñoù môùi boác thuoác. ÔÛ ñaây cuõng theá, tröôùc chöùng ñaïo quaû, bieát keát söû cuûa mình ñaõ döùt haún, khoâng coøn soùt, roài sau ñoù môùi noùi veà beänh keát söû töøng moùn moät cho ngöôøi nghe, laø boác thuoác

ñaïo, khoâng bao giôø bò traàn lao che kín nöõa. Ta ñaõ baén muõi teân beùn nhoïn voâ thöôïng vaøo muïc tieâu keát söû kia. Cho neân noùi: Duøng teân yeâu baén. Phaûi töï gaéng söùc: Ngöôøi giaûng ñaïo noùi ñaïo cho ngöôøi nghe nhaém höôùng thaúng tôùi chöù khoâng theo söï taø vaïy roài cho raèng thaønh ñaïo laø deã, maø ñöôïc quaû chöùng. Nhö Lai Theá Toân cuõng nhö theá, noùi ñaïo cho ngöôøi nghe moät caùch voâ hình, voâ vi, khoâng taïo taùc, laø Nieát-baøn an oån, döùt heát caùc phieàn naõo, noùi ra ñuùng vôùi giaùo phaùp, cuõng khoâng luoáng doái, nhö cha thöông con, thöôøng xuyeân chaêm soùc, nuoâi daïy, choïn choã raùo, boû choã aåm öôùt, laïi cho nhöõng thöùc ngon ngoït, nhöng caùc con laïi buoâng lung, khoâng nghe lôøi cha daïy baûo, tham ñaém naêm thöù duïc laïc, khoâng theo chaùnh giaùo. Nhö Lai Theá Toân cuõng nhö theá,

giaûng noùi saâu roäng phaùp cam loä cho chuùng sinh nghe, laïi duøng nhieàu phöông caùch taïm thôøi kheùo leùo noùi laïi caùc phaùp nhieäm maàu, nhöng chuùng sinh khoâng chòu nhaän laõnh. Cho neân noùi: Phaûi töï mình gaéng söùc, vaâng theo lôøi daïy cuûa Nhö Lai.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.